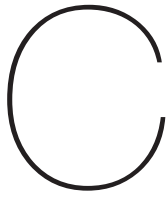

Hekim bestekâr ve mûsikîşinaslar: Dr. Cemil Özbal

Dr. Murat Sâlim Tokaç

Günümüzün önde gelen ney ve tanbur icracılarından biri olarak kabul edilen Dr. Murat S. Tokaç, 1969 yılında Kırıkkale'de doğdu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1992'de mezun oldu ve aynı fakültede Mikrobiyoloji doktorası yaptı. Kendisi de neyzen olan babası Dr. Turgut Tokaç tarafından 5 yaşında ud ve ney eğitimine başlatıldı. 1991 yılında kurulan Kültür Bakanlığı Samsun Devlet Klâsik Türk Müziği Korosu'na ney ve tanbur sanatçısı olarak atandı, 2004 yılında aynı koronun şefliğine getirildi. 2007 yılında İstanbul'da kurulmuş olan Devlet Türk Müziği Araştırma ve Uygulama Topluluğu'na Sanat Yönetmeni olarak atandı. Yurt içinde ve yurt dışında topluluğu ile ve solo olarak çok sayıda konserler verdi. İcracı olarak katıldığı pek çok albümün yanısıra "Gençlik Hülyâları" ve "Dem" isimli iki solo albümü bulunmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Cemil Özbal, 1908 yılında Gaziantep'te doğdu. Hakıkioğulları'ndan Ökkeş Efendi'nin oğludur. Annesi, savunma tarihinde adı ve hizmetleri iri harflerle yazılı Pa-

zarbaşı Nuri Bey'in kızkardeşi Ayşe Hanımdır.

Cemil Özbal, altı dershaneli Reşadiye İlkokulunu bitirdikten sonra 1924'de ortaokulu, 1931'de Robert Kolejini bitirerek aynı yıl İstanbul Tıp Fakültesi'ne girer. 1937'de diploma alır. Bundan sonra Genel Cerrahi asistanlığına başlar. 1940 yılında Genel Cerrahi uzmanı olur. Aynı yıl askere alınır. 1942'de ter-

his edilir, ama İkinci Dünya Savaşının büyümesiyle 1943'de yeniden askere alınır. Mardin Askerî Hastahanesi'nde genel cerrah olarak çalışır.

Cemil Özbal'ı 1946 yılında Gaziantep Amerikan Hastahanesi Operatörü olarak görüyoruz. Burada tam 31 yıl çalıştıktan sonra 1977'de emekli olmuştur.

Doktor Özbal, 1934'de İstanbul'daki Tıp öğrenimi sırasında İstanbullu Seher Hanımla evlenmiş, bu evlilikten Orhan ve Hâdi adlarında iki oğlu, Güler ve Sevim adlarında da iki kızı dünyaya gelmiştir. Prof. Dr. Hâdi Özbal Boğaziçi Üniversitesi Kimya Bölümü öğretim üyesidir. Prof. Dr. Orhan Özbal Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Genel

Cerrahi öğretim üyesidir. İç Hastalıkları uzmanı mûsikîşinas ve bestekâr Dr. Emin Kılıçkale Dr. Özbal'la bacanaktır.

O ilk müzik zevkini, komşusu Salih Arpacı'nın evinde çaldığı trompet ezgi-leriyle tatmaya başlar. İçinde derin bir müzik sevgisi eser ve nihayet bu olay onu sanatın kapısı önüne getirir. Daha çocuk yaşta iken satın aldığı bir orgla emeklemeye başlar. Altı ay kadar, Ermeni Kasbar Hoca'dan daha sonra yine Ermeni olan Viktorya adında bir hanımdan dersler alır.

Cemil Özbal, daha ilkokulda iken Org'u ve güzel sesiyle birçok müsamerelere katılır. Ortaokula geçtikten sonra da okulun müsamerelerinde görev alır.

Gaziantep Musiki Derneği mensupları birarada. (Dr. Cemil Özbal, sol başta)

Dr. Cemil Özbal, Türk Mûsikîsi'nin öğretilmesinde "Meşk" dediğimiz hocadan talebeye aktarım ile yetişmiş bir üstaddir. Kendisi de memleketine döndükten sonra Türk Müziği'ni meşk yoluyla öğretmiştir ve bin yıllık kültür mirasımızın Gaziantep'te kurmuş olduğu Mûsikî Cemiyeti vasıtasıyla yaşatılmasında ve yayılmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

1924 yılında İstanbul'a giderken Org'unu birlikte götürmediğinden burada keman öğrenimine başlar. Kısa bir sürede bunu da başarr.

İstanbul'da önce Mevlî Ömer Dede adında bir hocadan saz eserleri, bu arada Zekâi Dede'nin oğlu Hafız Ahmed Efendi'nin öğrencilerinden Mehmet Ali Bey'den sözlü eserler meşk eder. Sonraları Mehmet Ali Bey aracılığı ile Zekâizâde Ahmed Efendi ile de tanışır ondan da yararlanır. Takip eden yıllarda, Tanbûri Cemil Bey'in arkadaşlarından, Üdi Nevres Bey'in yetiştirmesi Refik Talât Bey'den de on ayrı fasıl, Ahmet Avni Konuk'tan klâsik eserler ve Mevlî Âyinleri meşk eder.

İstanbul'a geldikten sonra bir yandan Kemân çalmayı öğrenirken bir yandan da ileride bacanak olacakları hemşehrisi Dr. Emin Kılıçkale'den Türk Mûsikîsi nazariyatı bilgisini geliştirmiştir. Bu sebeple Cemil Özbal'ın mûsikî hocaları arasında Dr. Emin Kılıçkale'yi de saymak gerekir. Yine bu sayfada ilerleyen sayılarımızda bir başka mûsikîşinas ve bestekâr hekim olarak kendisinden bahsedeceğiz.

Dr. Cemil Özbal, öğrendiği kemandan başka tambura da gönül verir. Hocaları Ahmet Avni Bey ve Rauf Yekta Bey ondaki büyük yeteneği görerek Dr. Suphi Ezgi'den tambur öğrenmesi için teşvik ederler ve aracı olurlar. Ancak Suphi Ezgi'nin bu isteği ve arıcılığı kabulü kolay olmaz.

Dr. Suphi Ezgi, Sultan III. Selim dönemi üstadlarından Tanbûri İzak'ın sürüp gelen tavrının son temsilcisidir. Suphi Ezgi'nin tambur öğrencisi Cemil Özbal ise o tavrı bugüne ulaştıran idi. Suphi Ezgi 1949 tarihli Mûsikî Mecmuası'ndaki

Ayaktakiler: Sağ baştaki Dr. Cemil Özbal, soldan ikinci Dr. Emin Kılıçkale. Sol başta oturan Rauf Yekta Bey. Ortadaki: Zekâizade Hafız Ahmet Efendi

"Tambur Tavrı Hakkında Birkaç Söz" başlıklı yazısında şöyle diyor: "(...) Bu konuda bir yandan teselliye vesile olacak bir nokta var ki o da, anane ve geleneksel tambur tavrının bugün ben ve talebem Antep Amerikan Hastahanesi operatörü Dr. Cemil Bey'den başka mümessili kalmamıştır."

Dr. Cemil Özbal, ikinci askerliğini bitirdiği günlerde, Gaziantep'e yerleştikten sonra Dr. Emin Kılıçkale'yle birlikte Halkevinde Türk Mûsikîsi dersleri vermeye başladı. Derslere ilgi büyüktü, her kesimden 60'ı aşkın katılan vardı. Halkevlerinin kapatılmasıyla çalışmalar Dr. Emin Kılıçkale ve Dr. Cemil Özbal'ın evlerinde devam etti.

1950 yılında Dr. Cemil Özbal'ın yönetiminde bir Koro oluştu. Gaziantep'in ilk Türk Mûsikîsi Korosu olan bu koro 1952 yılında ilk konserini verdi. Aynı yıl on beş kadar musikişinas arkadaşıyla "Gaziantep Türk Mûsikî Cemiyeti" adıyla bir dernek kurdu. Dr. Cemil Özbal yönetimindeki çalışmalar ve konserler bu dernek bünyesinde düzenli olarak devam etti.

Gaziantep'te yazar Cemil Cahit Güzelbey'in "Gaziantep'in Geçmiş Yıllardaki Müzik Yaşantısı" adlı araştırma kitabı için Dr. Cemil Özbal'la yaptığı sohbet sırasında şu bestelerinin varlığını açıklamıştır:

Acemaşîran İlahî "Canımın cânânı geldi evimiz nûr ile doldu"

Hüzzam Sazsemâisi Sûzidil Sazsemâisi Hüseyinî Sazsemâisi

Bunlardan Hüzzam Sazsemâisi, hocalarımız ve yaşayan en önemli saz sanatkârlarımız olan Neyzen Niyazi Sa-

yın (81), Tanbûri Necdet Yaşar (78) ikilisi tarafından yıllarca konserlerinde üstün icralarıyla seslendirilmiş ve saz müziğimizin nâdide besteleri arasına girmiştir. Aynı eser, 2004 yılında yayımlanan "DEM" isimli solo albümü müzde kulağımızda çocukluğumuzdan beri yer eden hekim bir büyüğümüzün bestesi olarak icra edilmiştir.

Dr. Cemil Özbal, hekimler için bir kutlama günü olan 1980 yılının "14 Mart Tıp Bayramı'nda" sevenlerinin gözyaşları arasında son nefesini verdi.

Dr. Cemil Özbal, Türk Mûsikîsi'nin öğretilmesinde "Meşk" dediğimiz hocadan talebeye aktarım ile yetişmiş bir üstaddir. Kendisi de memleketine döndükten sonra Türk Müziği'ni Meşk yoluyla öğretmiştir ve bin yıllık kültür mirasımızın Gaziantep'te kurmuş olduğu Mûsikî Cemiyeti vasıtasıyla yaşatılmasında ve yayılmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Yazımızı, sanatla uğraşan bir hekime "Tıp Fakültesi'nden ara sıra hekim de çıkar" esprisi yapıldığında; - hekimliğin de kendi başına bir sanat olduğunu düşünürsek- sanatın hekimlik mesleğini besleyen çok güçlü bir kaynak olduğunu ve sanatkâr bir doktorun da hastalarına o tavırla davranacağını akılda tutarak bitirelim.

Kaynaklar

Prof. Dr. Hâdi Özbal Arşivi.

Gaziantep Türk Mûsikîsi Derneği Konser Kitap, çığı 27 Mayıs 2005.

Gaziantep Türk Mûsikîsi Derneği 50. Yıl Özel Konseri Kitapçığı, 7 Şubat 2003.

Mûsikî Mecmuası, 1949 Ağustos, Sayı 18.

